

<http://www.diva-portal.org>

This is the published version of a paper published in *Arbetsmarknad & Arbetsliv*.

Citation for the original published paper (version of record):

Eriksson, B., Bergman, A. (2014)

Introduktion till nr 2 2014.

Arbetsmarknad & Arbetsliv, 20(2): 5-7

Access to the published version may require subscription.

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-38131>

Birgitta Eriksson och Ann Bergman

I detta nummer av *Arbetsmarknad & Arbetsliv* ingår tre artiklar, ett debattinlägg och tre recensioner. De tre artiklarna belyser hur sociala problem såsom skadegörelse, arbetsrehabilitering och ungdomsarbetslöshet hanteras av olika samhällsorgan. Vi får en inblick i hur man på olika sätt kan arbeta med dessa frågor. De första två artiklarna fokuserar språket och hur saker och ting framställs, beskrivs och kategoriseras samt vilka konsekvenser detta får. I den tredje artikeln är det inte språket som behandlas utan de konkreta handlingar som vidtas för att lindra effekterna av ett problem.

Metaforer är en språklig bild eller ett uttryck och används i många sociala sammanhang, i synnerhet när man ska överföra kunskaper eller erfarenheter från en kontext till en annan. Redan Aristoteles lyfte fram den förmedlande och överförande kraften hos metaforen och menade att de bidrar till förståelse. Kristina Bartley och Mathias Ericson behandlar i sin artikel "*Stuprör*" och "*öppna kanaler*" – *Metaforer i talet om och för samverkan* just metaforers betydelse när företrädare för olika professioner och organisationer ska samverka. Artikeln baseras på en textanalys av dokumenterade samverkansmöten samt intervjuer från offentlig verksamhet där syftet var att förhindra ungdomar att anlägga bränder eller ägna sig åt annan skadegörelse. I samband med analysen av data fann författarna att det förekom ett antal olika metaforer och att dessa hade olika innebörd och funktion för samverkan. Metaforerna användes ofta för att beskriva dilemman i vardagen, för att synliggöra känslor, för att ge exempel på organisatoriska förhållanden eller olika kulturella perspektiv. Bartley och Ericson renodlar tre olika kategorier av metaforer som var och en har olika funktioner. Den första kategorin är metaforer med en förklarande funktion, vilket innebär att de används för att beskriva de samverkande grupperingarnas bakgrund och deras tankar kring hinder och möjligheter för samarbetet. Den andra kategorin är översättande metaforer där den huvudsakliga funktionen är att skapa konsensus kring hur den faktiska samverkan ska gå till, men samtidigt beakta de olika parternas intressen och bakgrund. Den tredje kategorin metaforer är de kamouflerande vars syfte är att dölja missförstånd och motstridiga perspektiv. Med hjälp av dessa tre analytiska, men på samma gång empiriskt genererade kategorier, tydliggör Bartley och Ericson hur metaforerna påverkar parternas syn på samverkan och hur de arbetar språkligt för att nå fram till ett gemensamt mål.

Även den andra artikeln, *Projekt människan – Arbetsrehabiliteringens möte med den enskilde* skriven av Staffan Bengtsson och Lars A Svensson, handlar om språkets betydelse och kategoriseringens makt. I detta fall är det språket som används

i remisser rörande individer som har problem att ta sig in på arbetsmarknaden. Syftet med artikeln är att med utgångspunkt i 23 remisser relaterade till arbetsrehabilitering analysera beskrivningarna av projektdeltagarna. Anledningen till att författarna intresserar sig för dessa remisser är att de utgör ett centralt underlag när organisationerna ska enas kring handlingsrekommendationer för de enskilda individerna. Bengtsson och Svensson visar att remisserna bygger på beskrivningar och kategoriseringar som har erhållits genom givna frågeområden. Det tyder på en avsaknad av dialog och den enskilde individens röst. Den individ som beskrivs och språkligt konstrueras i remisserna reduceras i många fall till en medicinsk och hälsomässig status eller diagnos. Författarna menar att aktiveringspolitiken, så som den tar sig uttryck i remissförfarandet, präglas av en individualisering och en medikalisering där de strukturella faktorerna utelämnas och problemet reduceras till individens brister (till exempel bristande utbildning, sociala relationer, erfarenheter och ekonomi) och dennes (o)hälsa. Resultatet blir en projektmänniska som passerar genom olika arbetsmarknadsprojekt samt olika kartläggningar och bedömningar. Projektmänniskan är ett resultat av kategoriseringsprocesser där hon har haft små möjligheter att själv definiera sina behov och önskemål.

Arbetslöshetspolitiken är statens åtgärder för att förebygga och lindra arbetslöshetens negativa effekter för de drabbade. I artikeln *Ungdomsarbetslösheten – Åttio år med återanvänd arbetslöshetspolitik* driver Peter Håkansson tesen att de två åtgärdstyperna subventionerade arbeten samt utbildning dominerat som arbetslöshetspolitiska åtgärder för ungdomar sedan 1930-talet. Beteckningarna på dessa åtgärdstyper har varierat över tid. De subventionerade arbetena har exempelvis kallats frivillig arbetstjänst, ungdomsplats och ungdomsgaranti. Utbildningarna har främst bestått av kursverksamhet och yrkesutbildning. I en historisk exposé gör Håkansson en kortfattad beskrivning av dessa olika åtgärder. Han visar också att resultaten från utvärderingsforskning pekar på begränsade effekter av dessa typer av åtgärder. Samtidigt lyfter han fram forskning som diskuterar andra åtgärdsmodeller. Som exempel nämner han den söketeoretiska forskningen som studerar hur de arbetslösa söker arbete och vilka sökkanaler som är effektiva samt hur matchning mellan arbetssökande och lediga platser går till utanför de formella kanalerna. Håkanssons slutsats blir att matchning och informella nätverk har alltför låg prioritet inom arbetsmarknadspolitiken idag.

Är bonusar kontraproduktiva? frågar sig Bert Lindquist i en debattartikel och han diskuterar frågan främst ur ett organisationsperspektiv men också ur ett individ- och samhällsperspektiv. Hans svar blir: Ja, bonusar är kontraproduktiva. Grunden för detta svar finner han både på individnivå och på organisationsnivå. Lindquist visar att yttre belöningar – som exempelvis bonusar – endast motiverar individer till en viss gräns, medan inre belöningar som exempelvis utveckling

och självförverkligande är betydligt större motivationsfaktorer. Han menar även att bonusar inte bara är onödiga för organisationen utan också direkt negativa. Vad tycker du som läsare?

Det var längesedan vi hade någon debattartikel i *Arbetsmarknad & Arbetsliv*. Det vill vi ändra på då det är viktigt att det förs en debatt i tidskriften. Vi vill därför uppmana våra läsare att ta tillfället i akt att exempelvis kommentera tidigare publicerade artiklar, diskutera dagsaktuella händelser eller lyfta fram andra angelägna frågor. Författarguiden innehåller från och med detta nummer även riktlinjer för debattinlägg.